

Dokument 8:89 S (2020-2021) om utflytting av det sammenslåtte GIEK og Eksportkreditt til Ålesund og Bergen

En bred allianse langs kysten, mener at et nytt og sammenslått GIEK og Eksportkreditt bør lokaliseres hvor Norges største eksportnæringer befinner seg, på Vestlandet. Dette må gjøres gjennom lokalisering av hovedkontor og avdelingskontor i Ålesund og Bergen.

1. Nærhet til brukeren gir økt aktivitet og økt eksport

Et av GIEK og EK's mandat er å investere og bidra til eksportinntekter. Det vi imidlertid ser er at Norge taper terreng på eksport. Menon (85/2020) har utarbeidet en analyse hvor de adresserer hvordan vi kan tette dette gapet. Analysen viser at *«eksportfinansiering og eksportrådgiving gir økt eksport»*. Analysen sier videre at *«norske bedrifter bør være konkurransedyktige og innovative, samtidig som det offentlige virkemiddelapparatet må ivareta bedriftenes behov»*.

I den samme analysen kommer det frem at inkludering av næringslivet og nærhet til brukerne har vært viktige suksessfaktorer i både Sverige og Danmark. Dette støttes av forskning fra Storbritannia og Tyskland. I Tyskland har et *desentralisert* system og *desentralisering* av kapitalen gitt svært gode resultat, mens en *sentralisering* i Storbritannia har fungert langt dårligere.

Denne erfaringen støttes av lokale sparebanker, som rapporterer om eksporttap også på finansiering. Danske eksportkreditt tilbyr bl.a. bedre betingelser enn Norske. Risikoen med dette er at Norske prosjekter blir finansiert av utenlands kapital. Dette øker sannsynligheten for at nye grønne prosjekter får utenlandske eiere i fremtiden, med tilhørende teknologi lekkasje og tapte muligheter.

Tilgangen til kapital er i stor grad knyttet til forståelse for risikoen og muligheter vi har langs kysten, hvor en gjensidig nærhet til virkemiddelapparatets viktigste muskel, GIEK og EK, er identifisert som en kritisk faktor. Dette vil gi raskere saksbehandling, samt løfte virksomhetenes konkurransevne. Nærhet og samhandling vil derfor kunne snu den negative trenden, og vil bidra til økt aktivitet. Dette vil også gagne staten gjennom bedre vurderinger knyttet til risiko, kreditt, økonomi og nye investeringer.

Norge er blant verdens ledende havnasjoner og regjeringen har uttalt at vi også i fremtiden skal være best på hav. Samtidig gjennomgår aktørene i havnæringene omfattende endringer. Dette er en endring man må være tett på for å forstå, da dynamikken er ulik fra næring til næring. Mye av fremtidens eksport vil også skje på tvers av næringer, hvor mulighetsrommet ligger i skjæringspunktet.

I denne omstillingen og det temposkiftet vi ser, er det viktig at vi ruster oss for å beholde vår ledende posisjon. Større nærhet og forståelse mellom virkemiddelapparatet og virksomheter langs kysten vil derfor være avgjørende for å lykkes med omstilling, innovasjon, fremtidig verdiskapning, økt eksport og nye grønne jobber.

2. En komplett havklynge vil være et bedre hjem for GIEK/EK

Ålesund og Bergen vil være et bedre hjem for det nye GIEK/EK. Erfaringsnivået er høyt, arbeidskraften stabil med dyktige finansfolk fra ulike havmiljø med solid operasjonell erfaring. DnBs havsatsning styres primært ut ifra Bergen, hvor også bankens globale avdeling for eksportfinansiering har hovedsete. Nordeas sjømatavdeling har hovedsete i Ålesund. Sparebanker som Sparebanken Møre, SR Bank, SpareBank 1 SMN og Sparebanken Vest er alle banker som deltar i ulike maritime

investeringer. I tillegg finner vi de mest kompetente utdanningsinstitusjonene vi har i Norge, med solid internasjonal annerkjennelse, på Vestlandet. 50.000 studenter fordelt på 13 institusjoner. Utdanningsinstitusjoner og sterke teknisk, finans- og juridiske miljøer som garantist for det fremtidige kompetansebehovet. Her finner vi verdens største sjømatprodusenter og verdensledende rederier innenfor alle segment. Rederier som eier og operer over 55 prosent av skipene registrert i NIS. Prosessindustri og 11 sentrale forskningsinstitutter. Det er her innovative satsninger på havvind springer ut, samt verdens sterkeste konsentrasjon av skipsforsikring utenfor London. Alle bedrifter i omstilling som skal utvikle fremtidens marine og maritime klynge. Bedrifter som trenger kapital og som skal bruke den nye etatens tjenester.

Her kan vi lene oss på erfaringer fra flytting av andre statlige etater, som flyttingen av Sjøfartsdirektoratet til Haugesund, Konkurransetilsynet til Bergen og Kystverket til Ålesund. Flyttingen av disse etatene var viktig for å styrke deres autoritet og forbedre deres forvaltningsenhet, og er i dag omtalt som suksesshistorier.

80 prosent av GIEKs garantier og nærmere 70 prosent av EKs finansieringer går til bedrifter på Vestlandet. 60 prosent av norsk maritim verdiskaping blir til på Vestlandet, hvor Møre og Romsdal og Vestland Fylke bidrar betydelig høyere i samlede eksportinntekter (Menon 148/2020). Verdiskapning som kommer hele landet til gode. I en periode hvor havet er løftet frem som løsningen på vår tids utfordring, bør det i seg selv være et godt nok argument for å flytte etaten vestover.

Mulighetsrommet sammenslåingen representerer må tas, hvor etaten må lokaliseres nært der brukerne er og der *innovasjonskraften er størst*. De som er tett på den *faglige kompetansen* og ikke minst er nærmest til å forstå *behovene* til brukerne. Dette hjemmet er på Vestlandet.

3. Finans og næring hand i hand – reduserer risikoen

Vår erfaring er at kompetanse om næringen og segmentet en opererer innenfor er svært viktig ved finansiering. Sammen med driverne og forståelse for mulighetsrommet er dette det viktigste konkurransefortrinnet ved kredittmodellering samt det å yte god kreditt. Godt kredittarbeid er håndverk. Håndverk hvor fagmiljøene gjennom dialog og kompetanse om næringene gir bedre forutsetninger for å lykkes og reduserer risikoen til staten.

Nå skal vi igjen investere i teknologi og produkt som ennå ikke er utviklet, samt etablere og utvikle nye markeder og kunder. Nye prosjekt med hjemmehavn i Bergen- og Ålesundregionen. Northern Lights og Langskip prosjektet, batterileveranser, landstrømanlegg, hydrogen produksjon og satsning på havvind. Kystruten som kan seile utslippsfritt inn i verdensarvfjordene. Nye smarte design og sterke verft som kan gi de form og liv. I sum, utallige tiltak som bidrar til ny grønn vekst for Norge.

Derfor trenger vi et virkemiddel som jobber i takt med næringen, som kan øke tempoet når det kreves og verdsette oppsiden fremfor å prise nedsiden. En omstilling og markedsetablering som fordrer et GIEK/EK som er til stede når det skjer. Som samarbeider og bidrar til samhandling. Dette vil hindre finans- og teknologilekkasjer. Å lokalisere den nye etaten tett på brukerne er derfor en gulrot som trumfer den teoretiske risikoen som er identifisert ved sammenslåing, relokalisering og flytting.

Vi mener risikoen nevnt ved flytting til Vestlandet er marginal sammenlignet med å etablere den nye etaten i Groruddalen. Erfaringer viser at statlige etater som blir lokalisert nært behovet eller i miljøer som støtter mandatet er vesentlig bedre forvaltet. I tillegg vil kostnadene til staten gå betydelig ned, grunnet et generelt lavere lønnsnivå og husleie utenfor Oslo. Bergen og Ålesund kan også tilby

høykompetent arbeidskraft både innenfor finans og juss. Arbeidskraft som har en sterk tilknytning til havet med bred næringsforståelse og næringskompetanse.

---- // ----

En flytting av GIEK/EK til Bergen og Ålesund vil være et kinderegg som sikrer effektiv samhandling mellom virkemiddelapparatets fremste muskel, næring, utdanning og kompetanse. En mulighet som krever mot, men som vil bidra til økte eksportinntekter, nye grønne jobber og økt verdiskapning for hele Norge.

Med vennlig hilsen,

Ålesund Næringsforening
Lene Trude Solheim (sign)
Adm. Direktør

Maritimt Forum Nordvest
Arnfinn Ingjerd (sign)
Daglig leder

Midt-Norsk Rederiforening
Njål Sævik (sign)
Styreleder

Bergen Næringsråd
Marit Warncke (sign)
Adm. Direktør

Stiftelsen Maritime Bergen
Siv Remøy-Vange (sign)
Daglig leder

Bergens Rederiforening
Nils-Magne Fjereide (sign)
Styreleder